

PŘÍPADOVÉ STUDIE

- I. Budova č.p. 717 v katastrálním úřadu Nové Město je ve spoluvlastnictví tří osob A,B,C. Každý ze spoluvlastníků je vlastníkem 1/3 budovy. Spoluvlastníci spolu neudržují žádné vztahy. V r. 2000 se spoluvlastník B dozvěděl, že v r. 1999, spoluvlastník A převedl kupní smlouvou svůj spoluvlastnický podíl na osobu D. Spoluvlastník B s převodem nesouhlasí.

Otázky:

- 1) Jaká právní řešení lze doporučit spoluvlastníku B? Citujte v těchto směrech příslušná ustanovení občanského zákoníku. Jaký právní význam by měla skutečnost, že by k převodu spoluvlastnického podílu na osobu D došlo již v roce 1995?
- 2) Jaký právní význam má skutečnost, že osobou, na kterou k převodu spoluvlastnického podílu došlo, je sestřenice spoluvlastníka A? Citujte příslušná ustanovení ObčZ.
- 3) Jaký právní význam má skutečnost, že osoba C svůj spoluvlastnický podíl k budově zastavila bance k zajištění úvěru, aniž by si vyžádala souhlas ostatních spoluvlastníků. Odpověď odůvodněte.

Řešení

Ad 1) Spoluvlastníku B lze doporučit:

- a) aby se dovolal neplatnosti kupní smlouvy (§ 40a ObčZ, § 140 ObčZ) nebo
- b) aby se domáhal na nabyvateli, aby mu věc nabídl ke koupi (§ 603 odst. 3 ObčZ).

Pokud k převodu došlo v roce 1995, právo dovolat se neplatnosti právního úkonu podle § 40a ObčZ se již promlčelo.

Ad 2) Převádí-li se spoluvlastnický podíl na osobu blízkou, nemají ostatní spoluvlastníci předkupní právo (§ 140 ObčZ). Sestřenici lze pokládat za osobu blízkou, jen pokud splňuje podmínky ustanovení § 116 za středníkem ObčZ (jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby navzájem blízké, jestliže újmu, kterou utrpí jedna z nich, druhá důvodně pocítuje jako újmu vlastní).

Ad 3) K zastavení spoluvlastnického podílu se nevyžaduje souhlas ostatních spoluvlastníků, protože nejde o případ hospodaření se společnou věcí ve smyslu § 139 odst. 2 ObčZ.

- II) Manželé, kteří se profesně řadí ke střednímu stavu, uzavřeli manželství v roce 1995. Za trvání manželství – kromě jiných věcí – zakoupili společně i osobní automobil a rekreační chalupu v K. Manželka zdělila po svých rodičích rodinný dům v P. Ten za trvání manželství směnila za vilu v B. Od roku 1999 manželé nevedou společnou domácnost. V roce 1999 manželka koupila garáž. V roce 2001 oslovil manželku věřitel A. a požadoval od ní zaplacení půjčky, kterou v roce 2000 poskytl jejímu manželovi ve výši 25.000,- Kč na překlenutí finanční tísně. Protože manžel půjčené peníze nevrátil, požaduje věřitel navrácení dlužné částky od ní jako od manželky.

Otázky

- 1a) Analyzujte vzniklou právní situaci se zřetelem k předmětu společného jmění. Závěr zdůvodněte.
- 1b) Zabývejte se i variantou, že výše dluhu činila 400.000,- Kč.
- 2) Uveďte, jaké právní argumenty byste věřiteli A. doporučili použít k uplatnění jeho práva na zaplacení 25.000,- Kč proti manželce.
- 3) Na základě odpovědi na otázku č. 1 posuďte situaci, kdy věřitel A. získal proti manželovi exekuční titul na zaplacení
- a) 25.000,- Kč
- b) 400.000,- Kč.

Který majetek, jehož rozsah je uveden v zadání příkladu, by mohl věřitel A. postihnout výkonem rozhodnutí dle a) a dle b)? Odpověď odůvodněte, citujte příslušná zákonná ustanovení.

Řešení

- 1) S ohledem na zadání příkladu lze dovést, že závazek z půjčky, který na sebe vzal jeden manžel bez souhlasu druhého ve výši 25.000,- Kč nepřesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů. Proto lze tento závazek zařadit do předmětu SJM /§ 143 odst. 1 písm. b) ObčZ/. V případě, že manžel převzal bez souhlasu druhého závazek ve výši 400.000,- Kč, lze uzavřít, že takový závazek zřejmě přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, a proto do společného jmění manželů již spadat nebude.
- 2) Věřitele je třeba upozornit na znění § 145 odst. 3 ObčZ. Podle tohoto ustanovení závazky, které tvoří SJM, plní oba manželé společně a nerozdílně. Proto i manželka odpovídá za splnění závazku, který převzal její manžel ve výši 25.000,- Kč.
- 3) Jestliže věřitel získal exekuční titul, který zní na povinnost manžela zaplatit 25.000,- Kč (jde o závazek spadající do SJM - § 143, § 145 odst. 3 ObčZ), může vést výkon rozhodnutí na výlučný majetek manžela a majetek, který je ve společném jmění (automobil, chalupa, garáž). Z povahy solidárního závazku manželů (§ 145 odst. 3 ObčZ) vyplývá, že manželka odpovídá za splnění závazku i výlučným majetkem (vila v B.). Výlučný majetek manželky však nelze postihnout, protože exekuční titul směřuje proti manželovi (nepoměr výše pohledávky věřitele a ceny předmětu - § 264 odst. 1 Občanského soudního řádu – nebyl zadánou otázkou zkoumán). Pro splnění závazku zaplatit 400.000,- Kč (závazek netvoří předmět SJM) může věřitel vést výkon rozhodnutí na výlučný majetek dlužného manžela, jakož i na majetek, který je ve společném jmění manželů (automobil, chalupa, garáž). Výlučný majetek manželky nemůže věřitel postihnout.

- III) Manželé Pavel a Jiřina Novákovi z Prahy 4, Kolomazníkova 5, si v lednu 2001 společně zakoupili rekreační chalupu čp. 20 v obci Stonařov, okres Strakonice. Zakrátko zjistili, že část jejich přilehlého pozemku a dokonce i jedna ze stěn jejich rekreační chalupy je podmáčena dešťovou vodou sváděnou okapem ze sousedního domu. Z listu vlastnictví zjistili, že sousední dům patří bratřím J., H. a V. Příhodovým, Písek, Kratochvílova 8, a to každému v rozsahu 1/3 k celku. Manželé Novákovi napsali bratřím Příhodovým dopis, ve kterém je požádali, aby dešťovou vodu na jejich pozemek již dále nesváděli. Vzápětí manželé Novákovi obdrželi dopis všech bratrů Příhodových, v němž tito odmítli žádost manželů Novákových s odůvodněním, že již předchozí vlastník rekreační chalupy, od kterého Novákovi nemovitost koupili, jim svádění dešťové vody okapem z jejich domu na sousední pozemek povolil. Protože tento stav trval již od dubna 1990, považují bratři Příhodovi právo svádět dešťovou vodu z okapu svého domu na sousední pozemek Novákových za vydržené.

Otázky:

Proveďte právní rozbor případu a uveďte:

- 1) Podle jakých zákonných ustanovení budete případ posuzovat. Jaké možnosti dalšího právního postupu manželé Novákovi mají?
- 2) Vypořádejte se s obranou, kteří bratři Příhodovi uplatnili v dopise adresovaném manželům Novákovým, tj. že vydrželi právo svádět z okapu svého domu na sousední pozemek dešťovou vodu.

Řešení

Ad 1) Jde o zásah do vlastnického práva ze strany sousedního vlastníka (§ 127 ObčZ). Manželé Novákovi mají tyto právní možnosti:

- a) podat k soudu záporní žalobu (§ 126 ObčZ),
- b) požádat o ochranu obecní úřad (§ 5 ObčZ),
- c) postupovat podle § 6 ObčZ (svépomoc)

Pozn.: V zadání příkladu se neuvádělo, že došlo ke vzniku škody, proto odkaz na § 420 ObčZ není případný.

Ad 2) Bratři Příhodovi právo svádět dešťovou vodu na sousední pozemek nevydrželi. Nevykonávali toto právo jako držitelé oprávnění (§ 130 odst. 1 ObčZ), protože ho odvozovali od výslovného souhlasu předchozího vlastníka. Právo, které se vykonává na základě souhlasu třetí osoby, nelze vydržet. Ani skutečnost, že toto právo vykonávali po dobu deseti let (§ 134 odst. 1 ObčZ), nemá z hlediska vydržení posuzovaného práva žádný význam.

- IV) Společnost Profit a.s. má ve stanovách určeno, že představenstvo společnosti má 3 členy, členové představenstva jsou voleni a odvolávání valnou hromadou, jejich funkční období činí 3 roky a ve vztahu k představenstvu je umožněna kooptace. Valná hromada zvolila dne 1. 8. 2008 Jiřího Krupičku, Danu Janíkovou a Petra Starého členy představenstva. Dne 1. 4. 2011 Petr Starý zemřel. Dne 1. 6. 2011 se konala řádná valná hromada společnosti, na jejímž pořadu jednání nebyla volba nového člena představenstva zařazena. Dne 16. 6. 2011 představenstvo ve složení Jiřího Krupičky a Dany Janíkové kooptovalo do představenstva Ditu Malou.

Otázky

Zapíše rejstříkový soud Ditu Malou do obchodního rejstříku jako členku představenstva společnosti Profit a.s.? Svě závěry právně odůvodněte.

Řešení:

V ustanovení § 194 odst. 2 poslední věta ObchZ je stanoveno, že stanovy mohou určit, že představenstvo, jehož počet členů zvolených valnou hromadou neklesl pod polovinu, může jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady. Jde o tzv. kooptaci, tj. doplnění představenstva jeho vlastním rozhodnutím. Jde o výjimku z obecného pravidla, že členové představenstva jsou voleni valnou hromadou nebo v případě, že tak určují stanovy, dozorčí radou. Využití této výjimky je možné jen při kumulativním splnění těchto podmínek: i) kooptace je zakotvena ve stanovách, ii) členové představenstva jsou voleni valnou hromadou, iii) kooptaci je možné provést jen v omezené době mezi zánikem členství v představenstvu a konáním nejbližší valné hromady společnosti, a iv) v představenstvu je v době rozhodnutí o kooptaci obsazena alespoň polovina míst. Byl-li v souladu se stanovami představenstvem kooptován do představenstva nový člen, jeho členství v představenstvu zaniká okamžikem nejbližšího konání valné hromady. Nevyužije-li představenstvo možnost kooptovat nového člena do představenstva do nejbližšího konání valné hromady poté, co se místo v představenstvu uvolnilo, zasedáním valné hromady tato možnost zaniká a představenstvo není poté oprávněno kooptaci provést. Takové rozhodnutí je nicotné, neboť v takovém případě představenstvo překračuje svoji působnost.

V daném případě tak sice představenstvo mohlo kooptovat Ditu Malou do představenstva, ale jen do 1. 6. 2011, poté již k tomu představenstvo ztratilo působnost. Dita Malá se tak členkou představenstva na základě rozhodnutí představenstva nestala. Z výše uvedených důvodů rejstříkový soud zamítne návrh na zápis Dity Malé do obchodního rejstříku jako členky představenstva společnosti Profit a.s.

- V) Jan Vávra a Ferdinand Tvrký založili společnost s ručením omezeným GAMA s.r.o. Na základním kapitálu se každý podílí vkladem ve výši 100 tis. Kč. Před zápisem společnosti do obchodního rejstříku každý společník splatil polovinu svého vkladu. O splatnosti zbylé části vkladu společenská smlouva mlčí. Společnost byla zapsána do obchodního rejstříku dne 4. 2. 2000. Dne 7. 8. 2006 převedl Jan Vávra (v souladu se zákonem a společenskou smlouvou a se souhlasem valné hromady) svůj obchodní podíl na Tomáše Spurného. V té době společnosti stále dlužil zbylou část vkladu. Ani Tomáš Spurný se k placení nemá. Společnost jej o doplacení vkladu vícekrát písemně upomenula a současně mu vždy pohrozila vyloučením ze společnosti, jestliže vklad v dodatečné tříměsíční lhůtě neuhradí; naposledy se tak stalo dopisem ze dne 15. 2. 2011. Žalobu na splacení však společnost nepodala. Řádně svolaná valná hromada společnosti rozhodla dne 15. 6. 2011 o vyloučení Tomáše Spurného ze společnosti. Pro vyloučení hlasoval Ferdinand Tvrký, který na počátku roku 2011 svůj vklad doplatil. Tomáš Spurný se valné hromady nezúčastnil. Návrhem podaným u soudu dne 27. 7. 2011 se Tomáš Spurný domáhá vyslovení neplatnosti usnesení o svém vyloučení. Namítá, že usnesení nebylo přijato potřebnou většinou hlasů (společenská smlouva k usnášeníschopnosti valné hromady vyžaduje přítomnost společníků, kteří mají více než polovinu hlasů, a stejnou většinu i k přijetí jakéhokoliv usnesení) a že ke splacení vkladu nebyl povinen on, nýbrž jeho právní předchůdce – Jan Vávra.

Otázky

1. Posuďte oprávněnost námitek Tomáše Spurného.
2. Uveďte, co by měl Tomáš Spurný případně při své obraně v soudním řízení ještě namítnout.

Své závěry právně odůvodněte.

Řešení:

- Ad 1) Valná hromada společnosti s ručením omezeným může rozhodnout o vyloučení společníka, který nesplní svou vkladovou povinnost, za podmínek uvedených v § 113 odst. 3 a 4 ObchZ. Ty byly v daném případě podle zadání splněny. S obchodním podílem přešla vkladová povinnost na Tomáše Spurného; Jan Vávra coby převodce podílu pouze *ex lege* ručí za její splnění (§ 114 odst. 1, § 115 odst. 3 ObchZ). Valná hromada byla usnášeníschopná a bylo dosaženo i potřebné většiny hlasů. V souladu s § 127 odst. 5 písm. b) ObchZ společník nevykonává hlasovací právo, jestliže valná hromada rozhoduje o jeho vyloučení. Na základě § 127 odst. 6 ve spojení s § 186c odst. 1 ObchZ potom platí, že k hlasům společníka, který nesmí vykonat hlasovací právo, se nepřihlíží ani při posuzování způsobilosti valné hromady činit rozhodnutí, ani při hlasování. Pro účely přijetí usnesení o vyloučení Tomáše Spurného ze společnosti tak hlasy Ferdinanda Tvrkého představovaly 100% účast; požadavek zákona i společenské smlouvy ohledně nezbytného kvóra i potřebné většiny byl tudíž pohodlně naplněn. Ani jedné z námitek Tomáše Spurného by proto soud neměl přisvědčit.
- Ad 2) Návrh Tomáše Spurného na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o jeho vyloučení ze společnosti by přesto mohl být důvodný. Právo společnosti na splnění vkladové povinnosti se promlčuje, jako kterékoliv jiné majetkové právo, o kterém zákon nestanoví jinak, a to v obecné čtyřleté promlčecí lhůtě [§ 261 odst. 3 písm. a), § 397 ObchZ]. Mlčí-li společenská smlouva o době splatnosti vkladové povinnosti,

činí tato doba pět let od vzniku společnosti (§ 113 odst. 1 ObchZ). Promlčecí lhůta tak začala běžet dne 4. 2. 2005 a uplynula dne 4. 2. 2009. V době, kdy valná hromada rozhodovala o vyloučení Tomáše Spurného ze společnosti, bylo právo společnosti na splacení vkladu tímto společníkem již promlčeno. Soud však k této skutečnosti nemůže přihlížet z úřední povinnosti. Aby se soud mohl zabývat promlčením práva na splnění vkladové povinnosti, musel by Tomáš Spurný námitku promlčení v řízení uplatnit (§ 388 odst. 1 ObchZ). Pouze učiní-li tak, měl by soud vyhovět jeho návrhu a vyslovit neplatnost usnesení o jeho vyloučení ze společnosti. Nemůže-li se totiž společnost s úspěchem domoci (vznese-li společník námitku promlčení), aby jí soud přiznal promlčenou pohledávku k žalobě na plnění, nemůže společníka k jejímu splnění nutit (resp. jej za její nesplnění postihovat) ani nepřímo, tj. pohrůzkou, resp. rozhodnutím o jeho vyloučení ze společnosti.